

[Lidská práva]

Ladislav Hejránek

This is a part of the original document:

[2002](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2002](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 27. 12. 2002

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 27. 12. 2002

[Lidská práva]

Myšlenka „lidských práv“ může být přiměřeně pochopena pouze 1) za předpokladu, že ustaví, udržuje a dokonce náležitě prohloubí základní diferenci mezi myšlenkou samou a tím, k čemu se tato myšlenka odnáší a upíná, k čemu poukazuje (a co není ani součástí či složkou této myšlenky, ani jejím výtvořem, produktem), a 2) za předpokladu tzv. ‚obecné platnosti‘ oněch „lidských práv“ (na rozdíl od pouze ‚relativní platnosti‘ myšlenky lidských práv, tj. každého myšlenkového uchopení toho, co je touto myšlenkou vposledu ‚myšleno‘). To ovšem zároveň znamená, že dokonce samu formulaci (včetně příslušného kontextu), že jde o „lidská“ práva, je třeba zahrnout do oblasti relativního, totiž jako lidský pokus, jak se myšlenkově i prakticky (např. politicky) vztáhnout (a nadále nepřestat vztahovat) k tomu, na co tato formulace míří a co chce postihnout a vyznačit, popsat. To platí především pro onu charakteristiku „práv“ jakožto „lidských“: možná, že to nevystihuje pravou skutečnost ‚práv‘, neboť ona ‚práva‘ (či ono ‚právo‘ – i rozhodnutí, zda jde o jedno jediné právo nebo spíše více až mnoho práv, by v tuto chvíli bylo předčasné – a v každém případě by nutně muselo být zahrnuto do oblasti jen „relativního“ a tedy zpochybnitelného a opravy vyžadujícího). Ale stejně tak to platí pro druhý člen formulace, pro ‚právo‘: možná, že to není zcela vhodné pojmenování, třeba je to v některých ohledech zúžení – a v jiných třeba stejně nepřiměřené rozšíření. (Podobně se to ostatně může mít i s ‚pravdou‘, kterou běžně chápeme – zejména pod Aristotelovým vlivem – jako záležitost soudu jakožto výroku, anebo soudu jakožto myšlení, zatímco ‚doopravdy‘ (tj. „po pravdě“) jde o záležitost všeho skutečného, tedy skutečnosti ‚vcelku‘.) Nakonec by bylo možná nejvhodnějším označením, kdybychom o tom posledním mluvili jako o „tom pravém“. Toto „pravé“ by se pak vztahovalo ke všemu a k čemukoli, tedy také k člověku (= platilo by o člověku, na člověka a pro člověka) i k jeho ‚právu‘ resp. ‚právům‘, a vztahovalo by se také na všechno jeho chování a jednání, a ovšem také myšlení (platilo by např. pro jeho myšlení také jako ‚to pravé pro myšlení‘, tedy jako ‚pravda‘ v běžném chápání).

(Písek, 021227–1.)